

Leto XIX. Stev. 16
DIREKTOR BORBE
VELJKO VLAHOVIČ
GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
IVAN ŠIBL
UREJA UREDNIŠKI ODBOR
List izhaja vsak dan razen
petka - Cena 19 dinarjev

Ljudska

BORBA
GLASILO ZVEZE
KOMUNISTOV JUGOSLAVIJE

LJUDSKA PRAVICA
USTANOVljena 8. OKTOBRA
1934 • MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZBA-
JALA KOT 16-DNEVNIK IN
TEDNIK. OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL. 1951 KOT DNEV-
NIK. NATO PA KOT TEDNIK
• OD 1. JUNIJA 1953 IZBAJA
KOT »BORBA« ZA SLOVENIJO

POLITIČNA KRIZA V ITALIJI

Fanfanijeva vlada se že maje

Monarhisti je v parlamentu nočejo podpreti

(Posebej za »Borbo«

Rim, 19. jan. Spet se je položaj v zvezi s politično krizo v Italiji spremenil preko noči. Po dolgih dneh negotovosti se je vodja demokratske levice pojavil na čelu vlade, v kateri prevladujejo Piccionijevi desničarji, v parlamentu pa ga podpirajo še bolj desni monarhisti. Danes pa je Fanfani že izgubil večino, ker so na seji monarhistične parlamentarne skupine sklenili, da tej vladi ne bodo izrazili zaupnice.

zbranih glasov ne bi dovoljevalo. Ali je kje izhod iz tega položaja? Za Fanfanija najbrž ne. Toda njegov neuspeh bi bil moral biti dobra izkušnja bodočim mandatarnem in bodočim posredovalcem iz tujine. Fanfanijev večerjšnji sklep sta odklonili tako levica kot desnica. Tudi »klerikalna enotnost«, v katere ime nu je interveniral Vatikan, pa tudi ratifikacija pogodbe o evropski obrambni skupnosti, v katere ime so intervenirali drugi — vse to je odmaknjeno od dejanskih notranjih vzrokov razkola italijanskih političnih sil, zlasti pa razkola med različnimi strujami, kar je pripravilo vlado ob par-

lamentarno večino. Boj se je na strankarski osnovi bil za dve nasprotujoči si socialni orientaciji: za reformizem ali za konservativizem. Ta boj črpa svojo moč vztrajno in neprestano iz resnega socialno gospodarskega položaja v državi. Kompromisi med vrhovni, posredovanje zunanjih sil in razlogi, ki presegajo globoko zakoreninjene italijanske socialno gospodarske odnose — vse to ni sposobno, kot so pokazala presenečenja in preobrati zadnjih dni, da bi našli rešitev. Zato bi tu nihče ne bil iznenaden, če bi s Fanfanijevim padcem bila ta izkušnja še enkrat potrjena.

Frane Barbieri

In zdaj spet tržaško vprašanje

Tudi Attilio Piccioni na liniji Pellove izsiljevalne politike

Rim, 19. jan. (Tanjug). Novi zunanji minister Piccioni je novinarjem izjavil, da bo italijanska zunanja politika v skladu s programom Fanfanijeve vlade upoštevala napetosti med Vzhodom in Zahodom, čeprav v svojih te-

meljih ne bo spremenjena. Vlada bo povežala ratifikacijo pogodbe o evropski obrambni skupnosti, o kateri živahno razpravljajo vse stranke, z rešitvijo ostalih vprašanj, ki zanimajo Italijo, predvsem z rešitvijo tržaškega vprašanja.

Tuji opazovalci sodijo, da ta izjava uvaja staljšo demokratske nacionalistične desnice, ki jo vodi prav Piccioni.

V torek odločitev

Rim, 19. jan. (Reuter). Novi ministrski predsednik Amintore Fanfani in člani njegove vlade so bili danes zapriženi. Nocoj bo imela vlada svojo prvo sejo, na kateri bodo imenovani novi državni podtajniki. Fanfani bo baje predložil parlamentu prihodnji tork program svoje vlade ter glasovanje o zaupnici.

Angleška in ameriška delegacija za Berlin

London, 19. jan. (Tanjug). — Zunanji minister Anthony Eden bo v petek odpotoval v Berlin. Konferenca se prične v ponedeljek, a še pred njo se bo sestal z Dullesom in Bidaultom. Posvetovanja treh zahodnih zunanjih ministrov se prične v soboto.

Edna bodo spremljali v Berlin svetovalci in izvedenci zunanje ministristva. Sodijo, da bo štela britanska delegacija kakih 50 članov. Delegaciji se bodo pridružili tudi funkcionarji britanskega visokega komisariata v Nemčiji.

Skirjatov umrl

Moskva, 19. jan. (AFP). Tass poroča, da je včeraj v Moskvi umrl predsednik kontrolne komisije CK KP Sovjetske zveze Matvej Skirjatov.

Napetost v Koreji

Ali pomeni izpustitev ujetnikov iz taborišč kršitev sporazuma o premirju?

Seul, 19. jan. (R). — Indijsko poveljstvo v ujetniških taboriščih je sklenilo, da bo jutri začelo vračati kitajske in severnokorejske ujetnike Združenemu poveljstvu.

Pan Mun Jom, 19. jan. (AFP). Dopoldne se je sestala nevtralna komisija. Na seji so obravnavali odločitev indijskega generala Timaja, da se kitajski in severnokorejski ujetniki, ki se nočejo vrniti v domovino, povrnejo pod kontrolno Združenega poveljstva. Predstavnik indijskega povelj-

stva v Koreji je izjavil, da na sestanku ni bilo »ostre reakcije« v zvezi s tem predlogom in da ni bilo protestov zoper indijski sklep.

Pan Mun Jom, 19. jan. (R). Poveljstvo indijskih čet v Koreji je objavilo, da bo jutri vrnilo Združenemu poveljstvu 22.000 kitajskih in severnokorejskih ujetnikov, ki so bili doslej pod nadzorom indijskih čet. Indijsko poveljstvo se še ni odločilo, kaj naj ukrene s 347 kitajskimi in severnokorejskimi ujetniki, ki so se izjavili za repatriacijo. Kitajsko in severnokorejsko poveljstvo je zavrnilo indijski predlog, da bi jih spet postavili pod nadzorstvo Združenega poveljstva. Položaj je nejasen in se je bati, da bi se po izpustitvi ujetnikov utegnile obnoviti sovražnosti.

Hull v Seulu

Seul, 19. jan. (AFP). Vrhovni poveljnik čet Združenih narodov general Hull je danes prispel v Seul, da bi nadzoroval izpustitev kitajskih in severnokorejskih ujetnikov, ki odklanjajo repatriacijo. Ob tej priložnosti je vnovič pridrtil, da bodo ujetnike začeli izpuščati iz taborišč 23. januarja.

Zvezna ljudska skupščina se bo sestala 28. januarja

Beograd, 19. jan. — Zvezna ljudska skupščina se bo sestala 28. januarja, ne pa 27., kakor so prej predvidevali. Na skupni seji bo skupščina potem, ko sprejme poslovnik, izvolila predsednika skupščine in Zvezni izvršni svet. Skupščini bodo izročili poročilo o delu Zveznega izvršnega sveta. V poročilu bodo vprašanja naše notranje in zunanje politike v lanskem letu, naznačene pa bodo tudi spremembe v naši družbeni in državni ureditvi, ki so se zgodile pred sprejetjem Ustavnega zakona.

Na dnevnem redu skupnega zasedanja bo tudi ostavka, ki jo je podal Milovan Djilas na položaj predsednika Skupščine. Volitve predsednika skupščine, Zveznega izvršnega sveta in stalnih odborov Zvezne ljudske skupščine bodo potekale po poslovniku Zvezne skupščine, ki ga bodo pred tem sprejeli.

Na ločenih sejah bosta tudi oba Domova sprejela svoja poslovnik, po katerih bosta volila svoje stalne odbore. (Tanjug).

Sožalje ob smrti načelnika turškega generalnega štaba

Beograd, 19. jan. (Tanjug). Načelnik generalnega štaba JLA generalni polkovnik Peko Dapčević je postal načelniku turškega generalnega štaba Nuri Jamutu brzojavko:

»Ob smrti generala Šukri Kanatlaja vas prosim, da sprejmete moje iskreno sožalje.«

FRANCIJA NA PRAGU BERLINSKE KONFERENCE

Pariz si malo obeta

(Od stalnega dopisnika »Borbe«) Pariz, 19. jan. Skoraj indiferentni sprejem vesti o sporazumu glede zasedanja berlinske konference, kakor je nanjo reagiral Pariz, je mogoče pojasniti predvsem s tem, da si nobena stran ni hotela nakopati krivde za odložitev konference samo zavoljo tega, ker zanjo niso utegnili najti ustreznega kraja. Sporazum je bil sam ob sebi razumljiv. Zato tudi hladnost, s katero so ga sprejeli.

Splošno je mnenje, čeprav ga različno argumentirajo, da je po uvodu, ki se je tako nesrečno začel, le stežka pričakovati sporazum, s katerim bi vidno popustila napetost v odnosih med Vzhodom in Zahodom.

V raznih političnih krogih francoske prestolnice, ki so tako razdvojeni in zmedeni, da se le stežka brzdajo, prevladuje mnenje, razen seveda v KPF, da je

sporazum pripisati predvsem koncesijam zahodnih velesil in njihovi pripravljenosti, da ne bodo dovolile, da se pogajanja prekinejo, a da tudi onemogočijo Moskvi njene naklepe, katere ji pripisujejo zlasti Američani, da bi namreč z zavlačevalno taktiko odgodila konferenco. Tako sodita predvsem »Figaro« in »Aurore«, pri katerih je opaziti močan vpliv neodvisnih, ki so pristaži evropske vojske.

Zahodne velesile bodo skušale skrbiti dnevi red le na nekaj vprašanj. Predvsem bodo »preizkusile« sovjetsko dobro voljo« v vprašanjih mirovne pogodbe z Avstrijo in svobodnih volitev v Nemčiji. Zelo željo obeta srdit boj v zvezi z dnevnim redom.

»Figaro« domneva, da zahodne velesile že takoj od kraja ne bodo popustile, ko bo šlo za poglobljena vprašanja.

»Hudo se motijo v Moskvi«, zaključuje svoje komentar »Figaro«, »če mislijo, da bodo zahodne velesile mlačno branile svoje stališče na konferenci.«

Socialistični »Populaire« opozarja na francosko »neutralsnost« in na tiste, ki sodijo, da lahko Francija marsikaj pričakuje od Moskve ter da mora zlasti izbrabiti nesoglasja med SZ in ZDA. Sovjeti bodo v Berlinu računali s težavami Francije v Indokini, z deljenim mnenjem Francozov glede ratifikacije pogodbe o evropski obrambni skupnosti ter z njihovimi notranjimi težavami.

»Edino vprašanje, ki ga lahko v tem trenutku postavimo, je, ali

Dulles-Zarubin

Washington, 19. jan. (R). Zunanji minister Dulles se je nocoj spet sestal s sovjetskim veleposlanikom Zarubinom. Nadaljevala sta razgovore o proceduri pogajanj za ustanovitev mednarodne agencije za uporabo atomske energije v miroljubne namene.

Sporazum o Indijcih na Ceylonu

New Delhi, 19. jan. (Tanjug). Ministrski predsednik Nehru in predstnik ceylonske vlade Kotelavalasta se sporazumela o statusu indijskih izseljencev na Ceylonu. Ceylonska vlada ne bo več nasilno repatriirala indijskih izseljencev, ampak bo po tem sporazumu razdelila vse registrirane izseljenca v dve skupini, od katerih bo ena uvažala vse državljanske pravice, drugi pa bodo dobili samo dovoljenje za delo in bivanje na Ceylonu. Sporna vprašanja v zvezi z izseljenji lista sporazumno reševali obe vladi.

Proces zaradi Djurovičevih otrok

pred newyorškim vrhovnim sodiščem

New York, 19. jan. (Tanjug). Pred vrhovnim sodiščem v New Yorku se je začela razprava v zvezi z usodo dveh jugoslovanskih otrok, ki jima je sodišče pretekli teden prepričilo, da bi odpotovala v Jugoslavijo s svojo materjo Z. Djurovič. Slavoljub Djurovič, bivši uslužbenec »Jugometala« v ZDA, je ponovno skušal utemeljiti svoj sklep, da ostane v ZDA, kot da so ga k temu pripravili politični razlogi. Njemu ne njegovemu advokatu pa se to ni posrečilo. Djurovič se je zapletel v razmerje z neko Američanko in zaradi nje sklenil ostati v ZDA.

Nekateri newyorški časniki so sprva podpirali Djurovičovo prizadevanje, kasneje pa so morali pod pritiskom dejstev priznati, da ne gre za politične, marveč za družinske in osebne zadeve. Tudi občinstvo v sodni dvorani je dobilo vtis, da se je odvetniku Zivke Djurovič Johnu Rogeyu posrečilo dokazati dejansko stanje stvari in da bo moral sodnik Corcoran izreči razsodbo v prid matere obeh jugoslovanskih otrok, ki so ji ju po krivici odvzeli in ju izročili Djuroviču v varstvo.

Na razpravi je Djurovičev advokat predložil zahteval od Zivke Djurovič, naj ostane v ZDA in jo nekatarkrat vprašal, kako to, da noče živeti v ZDA in ali se res želi vrniti v Jugoslavijo. Ko je spoznal, da se mu takšen politični pritisk ne posreči, je skušal predstaviti Živko Djurovič za slaboumno in ji je na tej podlagi odrekel pravico do otrok. Proces se nadaljuje.

Zahvala maršala Papagosa

Pariz, 19. jan. (AFP). Predsednik grške vlade maršal Papagos je danes prispel v Pariz. Ob prihodu v Pariz sta ga sprejela predsednik francoske vlade Lanuel in zunanji minister Bidault.

Maršal Papagos je med potjo iz Trsta poslal podpredsedniku Zveznega izvršnega sveta Mošiču naslednje brzojavko:

»Ko zapuščam vašo lepo domovino, mi dovolite, da Vam izrazim prisrčno zahvalo za topli sprejem ob potovanju skozi Beograd. Prepričan sem, da se bodo stiki, ki združujejo naši dve državi, nadaljevali in krepli v prid naših narodov kakor tudi v prid splošnega miru.«

Trgovinska pogajanja s Turčijo

Beograd, 19. jan. (Tanjug). V Beograd je prispela turška gospodarska delegacija, ki se bo pogajala z našimi gospodarskimi strokovnjaki za novo trgovinsko pogodbo. Vodja delegacije Iksel je prispel v Jugoslavijo že prej in se je z našimi zastopniki pogajal o premoženju turških državljanov, ki je bilo nacionalizirano.

Jugoslovansko delegacijo za ta pogajanja vodi predsednik zvezne trgovinske zbornice dr. Stane Havič.

Predsednik turške republike v Angliji

London, 19. jan. (Tanjug). Predsednik turške republike Dželal Bajar je prispel z letalom v Bournemouth (Južna Anglija). V Veliki Britaniji bo ostal dva dni kot gost britanske vlade. Njegov obisk ni uraden. Bajar ne pojde v London, marveč bo jutri odpotoval z ladjo iz Southamptonu v ZDA.

Dulles v Berlinu le tri tedne

Razgovori o mednarodni agenciji za atomsko energijo bodo le načelnega značaja

Washington, 19. jan. (AFP). Ameriški zunanji minister Dulles je danes izjavil, da namerava na berlinski konferenci ostati tri tedne. Nadalje je dejal, da bi berlinska konferenca pomenila izgubo časa, če SZ ne bo opustila svoje namere, da zahodne velesile razdvoji.

Dulles je tudi izjavil, da se bo nocoj sestal s sovjetskim veleposlanikom Zarubinom in da bo z njim razpravljaj o proceduri pri razgovorih za ustanovitev mednarodne agencije za atomsko energijo. Pripomnil je, da bo v Berlinu z Molotovom le načelno govoril o tem vprašanju, ker bi podrobna razprava terjala sedenjanje strokovnjakov za vprašanja atomske energije.

Na koncu je Dulles izjavil, da ZDA za zdaj še niso pripravljene odgovoriti na predlog Vlade Pandit, predsednice Generalne skupščine OZN, da bi sklicali Generalno skupščino 9. januarja k izrednemu zasedanju.

Avstrijo bo zastopal inž. Fiegl

Dunaj, 19. jan. (Tanjug). — V krogih, ki so blizu avstrijskemu zunanemu ministristvu, napovedujejo, da bo vlada poslala v Berlin delegacijo, ki jo bo vodil zunanji minister ing. Fiegl. Njena naloga bo obveščati zunanje ministre o stališču Avstrije do problemov, ki bi utegnili nastati v razpravi o avstrijski državni pogodbi.

V delegaciji bo tudi državni podtajnik dr. Bruno Kraisky. Skupina avstrijskih opazovalcev, ki bo v Berlinu navežala stike s

štirimi delegacijami ter izvedla diplomatske priprave za delo vladne delegacije, bo odpotovala v Berlin že v četrtek. Vodil jo bo načelnik političnega oddelka v zunanjem ministristvu dr. Joseph Schöner.

Konferenca južnoafriških držav

New Delhi, 19. jan. (Tanjug). V aprilu ali maju bo v Colombu konferenca štirih južnoafriških držav. Natančen datum bodo določili.

Vremensko poročilo

hidrometeorološke službe LRS Stanje vremena danes jutraj: Področje visokega zračnega pritiska nad Alpami se predvsem v svojem severnem delu močno razkraja. S tem se frontalne motnje islandske depresije hitro pomikajo proti severovzhodu, vendar bodo vplivale predvsem na predele severno od Alp. Nad naše kraje bo ponovno dotekal toplejši zrak.

V Jugoslaviji je bilo danes dopoldne delno do pretežno oblačno vreme. Temperatura v notranjosti do -11 stopinj Celzija v Sloveniji do +3 stopinje Celzija v Slavoniji in Bosni. Ob Jadranu pa so bile temperature od 4 do 8 stopinj.

Vremenska napoved za sredo, dne 20. jan. 1954: Lepo vreme z nestalno oblačnostjo. Temperatura ponoči do -10, čez dan pa do +11 stopinj Celzija. Zjutraj v kotlinah zamaglitve.

Snežne razmere danes zjutraj: Vršč 70 cm, Erika, Kranjska gora 45 centimetrov, Podkorensko sedlo 50 cm, Zlatorog-Böhinj 80 cm, Sport-hotel Pokljuka 80 cm, Tamar 85 cm, Komna 110 cm. Koča na Zilenti 31 cm, Ribniška koča 55 cm, Lokve pri Gorici 50 cm. Dom na Veliki planini 50 cm, Pokljuka 50 cm, Crni vrh nad Idrijo 45 cm, Ortnik 42 cm, Planica 42 cm, Jezerko 28 cm, Slovenj Gradec 16 cm, Celje 11 cm, Maribor 17 cm, Murska Sobota 14 cm, Novo mesto 16 cm, Ljubljana 7 cm.

ODGOVOR IZ FENJANGA

Tudi Kitajci in Severni Korejci zavračajo generala Timaja

Tokio, 19. jan. (AFP). Pekinski radio poroča, da sta odgovor Kitajcev in Severnokorejcev generalu Timaju spričo njegove odločitve o izročitvi vojnih ujetnikov Združenemu poveljstvu podala vrhovni poveljniki severnokorejskih oboroženih sil maršal Kim Ir Sen in poveljniki kitajskih čet v Koreji general Peng Huijaj. Pismo pravi, da indijski poveljstvo ne sodi v pristojnost nevtralne komisije in ga je treba za-

voljo tega razveljaviti. V pismu zahtevajo od nevtralne komisije za repatriacijo, naj omogoči 80-dnevni rok, v katerem bi dajali pojasnila vojnim ujetnikom. Zahtevajo tudi, naj nevtralna komisija prepusti korejski konferenci, da sama v roku 30 dni odloči, kaj bodo ukrenili z vojnimi ujetniki. Na koncu pa zahtevajo, naj indijske oborožene sile vse dotlej nadzirajo vojne ujetnike.

IZ RAZPRAVE NA TRETJEM PLENUMU CENTRALNEGA KOMITEJA ZVEZE KOMUNISTOV JUGOSLAVIJE

Djilasova pojmovanja niso v skladu s sklepi VI. kongresa niti z marksizmom

je dejal Miloš Minić

V večerajšnji številki smo objavili govore nekaterih diskutantov na tretjem plenumu CK ZKJ. Na plenumu so se govorili: Miloš Minić, Krsto Crvenkovski, Rodoljub Čolaković, Moša Pijade, Veljko Vlahović, Moma Marković, Petar Stambolić, Hasan Brkić, Milentije Popović, Blažo Jovanović, Miha Marinko, Josip Cazi, Djuro Pucar, Peko Dapčević, Osman Karabegović, Božidar Maslarić, Avdo Humo, Cvijetin Mijatović, Jakov Blažević, Velja Stojnić in Vicko Krstulović. Govore objavljamo po vrstnem redu, kakor so na plenumu govorili.

Prebral sem vse Djilasove članke od začetka do konca in slišal izvajanja tov. Tita in tov. Kardelja. Vsaj kar se tiče mene, so ta izvajanja povsem v skladu s pojmovanji, do katerih sem prišel samostojno, z izjemo tega, da sem slišal v teh izvajanjih določene zelo važne nove stvari. Tega ni treba naglašati, toda glede na določene aluzije, da se ljudje prevračajo in obračajo, da mislijo pred objavo CK eno, po objavi pa drugo, in ker se hoče s tem prikazati, kot da so komunisti brez hrbrtence, sem to, tovariši, namenoma poudaril. Za ta današnji sestanek nisem mogel pripraviti neke urejene in celotne stališče, vendar pa sem po vsakem članku delal pripombe in beležil lastna razmišljanja. Povedal sem že, da me je to dovedlo do istih sklepov, ki sta jih tu navajala tov. Tito in tov. Kardelj. Prav zaradi te neurejenosti bom morda ponovil nekatere stvari, ki so bile tu že povedane.

Prvič mislim, da je v članku »Nove vsebine« obrazložena načelna platforma Milovana Djilasa. Povrniti sem se na ta članek pet-ali šestkrat. Mislim, če bi pazljivo brali in pazljivo preučevali gradivo, ki ga objavljajo v našem tisku, da bi že takrat videli, da se tu snuje in postavlja platforma nekega stališča, ki ni v skladu s stališčem VI. kongresa, a ne le s stališčem VI. kongresa, marveč tudi z marksizmom. Poskušal bom ne ponašati tega, kar je tov. Kardelj že citiral (imam tu množico citatov). Tov. Kardelj je citiral mesto, na katerem tov. Djilas razporeja silo na bojišču. Tretja sila je po Djilasu socializem in demokracija. Tov. Kardelj je povsem pravilno postavil vprašanje, kakšna sila je to. Pazljivo sem bral to mesto in videl sem, da je Djilas odgovoril na vprašanje, katera sila je to. Toda ko sem pazljivo prečital, sedaj spet ne vem, katera sila je to. Glejte, kaj pravi on: »Socializem in demokracija (prvo je buržoazijska in kapitalizem, drugo birokratizem in birokracija, tretje socializem in demokracija — moja pripomba), sila, ki se zavedajo, da gresta socializem in demokracija skupno in z njima skupno delov-

ne množice, predvsem delavci. Katero so te sile, ki se zavedajo, da gresta socializem in demokracija skupno? Delavci, to je delavski razred in delovne množice so z njima skupno, torej one niso same, te sile, ki se zavedajo, da gresta socializem in demokracija skupno.

So to morda komunisti? Mar se samo oni zavedajo, da gresta socializem in demokracija skupno? Mar ta zavest ni pridrila v široke množice? V poznejših člankih ne bi dejal, da misli Djilas na komuniste.

Ali morda samo vidnejši komunisti, morda samo komunistična inteligenca, morda misli na to? Mar misli na to? Toda kakšna sila je to, komunistična inteligenca? Ali je to ali morda ni? Morda nove mlade generacije? Toda mladi rasejo in prihajajo iz mesta in iz vasi iz vseh razredov — to bi bilo povsem nedoločeno.

Mar ta sila ni delavski razred? Mar ni zgodovinska vloga tega razreda, da ustvari socializem, komunizem? In kaj je z marksizmom? Če polaga Djilas vse v neke sile, ki gredo skupno, delovne množice, predvsem delavci, če revidira marksizem v tem vprašanju, kaj potem še ostane od marksizma?

Ali ni Djilas sklepal, da Zveza komunistov zapuša borbo proti birokraciji in birokratizmu za demokracijo in socializem, ali da je zbirokratizirana in že ne sposobna za to borbo. Če je to res — potem je to Djilasov prelom z borbo za socializem in Zvezo komunistov. Z likvidatorstvom Djilasa demoralizacija maskirana z »levo«, »demokracijo« frazeologijo. Tudi njegova izjava tu, da takšna Zveza komunistov ni sposobna iti dalje, da je postala zavora, potrjuje njegove članke, potrjuje točnost tega zaključka, potrjuje prav to Djilasov prelom. Mimo vsega, kar moramo sprementiti v Zvezi komunistov, se ne more formulirati tako, da je Zveza postala zavora. Zveza komunistov ostane z vsem tistim, kar bomo in kar moramo storiti na njenem razvoju, zame tudi še nadalje najzavestnejši del sil socializma, socialističnih sil pri nas. To je moje mnenje.

Šesti kongres je formuliral nove ideje

»Revolucija mora najti nove ideje.« Točno, mora najti. To je resnica, stara resnica. Nobena revolucija ne more živeti samo od pridobitev... To je bilo že dostikrat povedano. Toda ali naša revolucija ni našla novih idej? Mar naša borba proti komunizmu in sovjetski agresiji ni sprejela ves naš razvoj na tih socialistične demokracije?

Mar ni naša revolucija vrgla v svet nove ideje za nas in za ostali svet, ki res, po mojem mnenju, ker nisem povsem siguran, ali je to točno, niso povsem nove, marveč so v osnovi vznikle iz pepela, iz pozabljenja, ideje Marxa, Engelsa in Lenina? In mar te nove ideje niso našle tudi nove oblike? Kaj je potem delavsko upravljanje podjetij, kaj je delavski svet, kaj je samouprava delovnega ljudstva, kaj so potem reorganizirani ljudski odbori in ljudske skupščine, zbor proizvajalcev, Socialistična zveza in konec koncev, kaj Zveza komunistov in postavke VI. kongresa o njenem nadaljnjem razvoju, orientacijske postavke za nadaljnje delo Zveze komunistov? Mar to niso nove ideje? Mar VI. kongres ni formuliral novih idej? Kakšne nove ideje išče Djilas? Zakaj skuša razbijati odprta vrata? Ali pa so tu morda neke druge ideje? Poznejši članki kažejo vendarle, da so njegove ideje drugačne (isto velja tudi za slog in za jezik).

V članku »Male volilne teme« — navna tema, ki skriva veliko stvar — je rečeno: Nova osnova je spodaj (delavski svet in odbori), a že se je začelo tudi zgoraj v starih skupščinah. To se kaže kakor neskladnosti. To se kaže v glavah ljudi, in sicer na ta način, da se zapostavlja razvoj spodaj — potreba množice in krepitev zakonitosti, ali zgoraj — razvijanje novih demokratičnih oblik

in njihovo vsklajevanje z osnovo. Ali je to netočno formulirano? Djilas je tu rekel, da ne negira vodilne vloge delavskega razreda v revolucionarni borbi za socializem. Toda poznejši članki jasno kažejo prav nasprotno od tega, kar je Djilas rekel tu. Konec koncev tisto, kar Djilas tu pravi, lahko tudi sprejemem. Toda njegovi članki so izšli v 300.000 izvodih in imajo določene učinke, ne glede na to, kaj on sedaj tu pravi, ter povzročajo zmedo in zmešnjavo v glavah ljudi. V poznejših svojih člankih — tov. Tito je to že dejal — in jaz sem prišel, tovariši, do istega sklepa — da je Djilas likvidiral vodilno vlogo delavskega razreda. Pri njem niti ni več delavski razred, marveč samo delavci. Zakaj ne delavski razred? To je znanstveni, ekonomski pojem. Morda je to podobno moji pedantnosti, da hočem zaradi tega delati zaključke. Vendar ni tako. To se bo videlo pozneje.

Dalje iz istega članka: »Revolucija se ne more rešiti s svojimi preteklostjo. Revolucija mora najti nove ideje, nove oblike, nove naloge, drugačne kot nekdanje. — Revolucija se ne more rešiti, torej je treba reševati revolucijo in Djilas piše zaradi reševanja revolucije.

Tovariš Tito: Revolucija se dostikrat propadle, ker niso bile dosledne same sebi.

Tov. Minić: Tedaj sem postavil vprašanje: Reševanje pred kom in pred čim? Pred birokratizmom, kakor se vidi iz nadaljnjih člankov, ker naziva on svoje članke za protibirokratsko pisanje. Tudi jaz sem mnenja, da birokratizem še ni do kraja uničen in da bo borba z njim izpolnila verjetno še dolgo dobo. Naša družbena stvarnost pa kaže, da obstaja birokratizem zaradi zaostalosti proizvodnih sil tako na

vasi kot v mestu (jaz ne valim vse na vas, kakor to dela Djilas). Toda birokratizmu so zadani tako odločilni udarci, da po mojem mnenju — ne po mojem mnenju, marveč stoji na ocenah VI. kongresa — se lahko mirne duše reče, da je glavna bitka proti birokratizmu dobljena. Revolucija je rešena pred birokratizmom z našim obračunom s kominformom. Tudi od njega bi mogla biti ponovno ogrožena, če bi prenehala vsaka nadaljnja borba za popolno obvladovanje birokratizma pri nas. Le v tem primeru lahko po mojem mnenju birokratizem ogroža revolucijo. Drugače je ne more, ker so birokratizem v osnovi novi odnosi v proizvodnji, novi socialistični družbeni odnosi onemogočili. Postavljeni so tako, da se že iz njih samih socializem spontano razvija po zavestni borbi delovnega ljudstva za njegov razvoj. Ti družbeni odnosi kot takšni preprečujejo in otežkočajo razvoj birokratskih elementov, preprečujejo birokratizem, ki res je, vedno znova vznika iz naše zaostalosti itd. Borba proti birokratizmu pa lahko preneha samo, če se odrečemo socializmu in socialistični demokraciji. Drugače ni.

Tovariši, zame se odkriva tudi ordinarna demagogija Milovana Djilasa. On obtožuje zaradi zapostavljanja potreb množic in krepitev zakonitosti? Koga? Vse nas, ves sistem. Ali je Djilas postavil sebi vprašanje: ali smo mi mogli žrtvovati bodoče potrebe množic, bodočnost socializma zaradi današnjih potreb množic? Nas on kritizira, da ne vodimo dovolj računa, da je treba kolikor bolj mogoče voditi račun tudi o današnjih potrebah množic, bi bila stvar v redu. Tudi če kritizira nekdo, ki ni iz Zveze komunistov, sem pripravljen priznati, da je nekaj na tem in pripravljen sem celo reči: Pa glejte, so še nekatere birokratske metode v gospodarstvu, pa ne moremo vsega zajeti, kakor bi bilo potrebno. Toda Djilas poskuša ceneno demagoško vsaditi v glave ljudi, da zapostavljamo potrebe množic in zakonitost. (Hkrati pa spet obtožuje ves sistem kot birokratski, kot sistem privilegijev.

Tov. Kardelj je dejal, da on olepšava našo stvarnost in da na njej zida nove ideje. Meni pa se zdi, da so njegovi članki polni protislavij. Pognemil sem zaključek, da on našo stvarnost olepšava, hkrati pa jo dela črno, vse pa zato, da bi jo namestil v koncepcije, ki jih je že vnaprej ustvaril v svoji glavi. Zanj je množica generalizacija, on trpi na generalizaciji. Pri njem se mešajo politični faktorji in delo sodišč. Pri njem je nezakonitost na vse strani itd. Izjemne primere proglašaja za splošno stanje. Glejte, kaj preprosto, kot je to že Djilasova navada.

Socialistični odnosi v mestu so dozoreli za socializem, za demokracijo. To mu je potrebno za vse njegove postavke v njegovi demokraciji, demokraciji za vse. Drugo, kadar mu je potrebno za postavko, da je povsod birokratizem, da je nevarnost, ki ogroža revolucijo, potem je povsod nezakonitost, potem je vse črno, da ne more biti bolj. Ne bom iz tega članka citiral, kako misli on o poslancih. Spravil je v dvom avtoriteto vseh poslancev in razred, ne more biti izključen izraz, nosilec objektivnih potreb družbe. Kje je vodilna vloga delavskega razreda? Mar ni tudi tu, v tem članku likvidirana, mar ni to dosledno stališče, čeprav danes praviš, tovariš Djilo, da ne odrekaš vodilne vloge de-

vorimo o tem. Toda to generalizirati, to pa ima že svoj določen cilj, to je Djilasu potrebno za njegovo koncepcijo.

Zanimivo je, da je Djilas postal pravi mojster polovične resnice, a to je slabše in nevarnejše od vsake laži, ker ljudje temu nasedajo. Ljudje dostikrat ne gledajo in sploh ne tolmačijo glavnih stvari v njegovih člankih prav zaradi te polovične resnice. On se lovi za stanje v naših teritorialnih organizacijah in pravi, da je treba odpraviti Zvezo komunistov, izvoliti delegate in da se celo menja linija. Delegate volimo dveletno, pa tudi štiriletno. Prav lepa Zveza komunistov! In temu ljudje nasedajo. On tu dodaja predavanja, debate itd., kot vsebino dela Zveze. A kaj je z borbo, borbo na nož? To naj prepustimo »demokratične stihiji. To gre, ker so razredi skoraj izginiti za Djilasa. Vsa koncepcija ima svojo notranjo logiko človeka, ki ne stoji z obema nogama v naši stvarnosti, marveč visl v zraku, v oblakih domišljije in si v svoji glavi izmišlja, kako bi lahko bil ta svet lep. Djilasovi članki lahko zavajajo. Ni čudno in tudi ne slučajno, da se del naše inteligence strinja z Djilasom, in to prav

inteligenca, ki ne stoji čvrsto v naši stvarnosti, marveč tiči v oblakih. Njim gredo Djilasove polovične resnice do srca.

Govoreč o članku »Nove oblike«, je Minić opozoril na to, kako človek, ločen od življenja ljudstva, zares ne vidi novih oblik na vseh straneh, kajti kdor jih hoče videti, jih lahko vidi, kdor pa pred njimi beži, kdor gre v oblake, jih ne more videti.

Djilas zanika nedvoumno prebivanje tega novega in išče nove oblike. Odkriti hoče nekaj novega. To on hoče in odkriva v nadaljnjih člankih svojega »odkritja« novega, a to je nedvoumno postavljane idejne osnove za likvidacijo Zveze komunistov s pomočjo svobode frakcijske borbe.

V članku »Za vse« moram opozoriti na eno stvar. On poziva komuniste, naj se bore za enakopravnost, naj se bore za demokracijo, za vse, tudi za buržoazijo. Mislim, da je Djilas sploh v teh člankih o zakonitosti zapadel v formalno pravno modrovanje in da se slabo spozna v tej materiji. Napravil je shemo, napravil je konstrukcijo, da je buržujski enakopraven kot individuum pred zakonom, a tudi formalno in stvarno osporava tem individuum kot pripadnikom buržoaznega razreda, da bi bili enakopravni. To je protislavje (Djilas trpi na nagnjenju, da konstruira protislavja tudi tam, kjer jih ni). To je shema

in šablona, in to pri Djilasu, ki se prikazuje kot pobornik antišablona (drugače pa zelo pogosto zapada v šablone). Buržoazija kot buržoazija nima nikake enakopravnosti, buržujski individuum pa je enakopraven. To pravi on in on ljubi zmedo. Naučil sem se iz marksizma, pa tudi iz izkušnje naše revolucije, da ne more biti nobene neenakopravnosti za buržoazijo, tudi kadar je razlašena, in po mojem mnenju je neumnost pozivati komuniste, naj se bore za enakopravnost tudi za buržoazijo, za buržujski individuum, za demokracijo za vse. In zakaj je to neumnost? Vsa naša zakonodaja, vsi naši ukrepi slone na nepriznavanju enakopravnosti buržoaziji in buržujskim. To je osnovna karakteristika in to je po mojem mnenju bistveno, da v diktaturi proletariata ni enakopravnosti za buržoazijo. Tu se zdi, da je hotel Djilas nekako poudariti prav to, toda zabredel je v protislavja, ki jih je izkonstruiral kot individuum in kot razred. Kot individuum je enakopraven, a kot pripadnik razreda nima enakopravnosti. Tako protislavje je nemogoče. Vsakdo je hkrati tudi individuum in pripada svojemu razredu. Delavec pripada delavskemu razredu in je hkrati individuum in ima enakopravnost i kot individuum i kot pripadnik razreda. Tu je demokracija za vse pripadnike tega razreda.

Za koga in za kateri razred demokracija?

Tu pa se postavlja vprašanje drugega in drugega se je treba lotiti tega problema. Vprašanje se postavlja tako, kot ga je postavil Lenin: demokracija za koga in za kateri razred? Ali je možna diktatura proletariata brez te ali one omejitve in kršitve demokracije za buržoazijo? Djilas lahko reče, saj se ne razhajamo. Toda razhajamo se, ker njegova formalnopravna zmešnjava vnaša liberalna pojmovanja, ki so že tako tu in tam v naših organizacijah Zveze komunistov. Tudi mi imamo omejitve demokracije za buržoazijo. Posameznik, buržujski, bo postal popolnoma enakopraven takrat, ko se odloči od svojega razreda in preide na pozicije delavskega razreda. Drugače pa tu ni enakopravnosti. On uživa demokracijo, toda uživa jo omejeno, omejeno po naših zakonih, ki so delo revolucije. On torej ni enakopraven. Demokracija za vse torej ni. In zato je pozivanje komunistov, naj se bore za demokracijo za vse, navadna liberalna, malomeščanska neumnost. V tem je stvar. Pri njem pa je vse to pomešano. V najboljšem primeru on strašno veliko improvizira, in da po pravici povem, nikdar nisem verjel, da je Djilas tako naklonjen prvničnim improvizacijam in nesolidnemu obravnavanju problema. Če pa, da si taktik, ko izgubiš izpod nog znan-

lavskega razreda. Sam sebi si protislavje, v svoji glavi imaš zmedo. (Oprostite, da se obračam direktno, toda tako stoji stvar.) Če danes praviš eno, v člankih pa dosledno izvajаш likvidacijo vloge delavskega razreda, kaj je to? To je vera edino v stihijo svobodnega gibanja družbenih sil, negiranje marksizma v njegovih osnovah.

Vzel bom predavanje tovariša Kardelja v Čačku. Kaj pravi tovariš Dedič? Tov. Dedič pravi, tako tu in tam v naših organizacijah Zveze komunistov. Tudi mi imamo omejitve demokracije za buržoazijo. Posameznik, buržujski, bo postal popolnoma enakopraven takrat, ko se odloči od svojega razreda in preide na pozicije delavskega razreda. Drugače pa tu ni enakopravnosti. On uživa demokracijo, toda uživa jo omejeno, omejeno po naših zakonih, ki so delo revolucije. On torej ni enakopraven. Demokracija za vse torej ni. In zato je pozivanje komunistov, naj se bore za demokracijo za vse, navadna liberalna, malomeščanska neumnost. V tem je stvar. Pri njem pa je vse to pomešano. V najboljšem primeru on strašno veliko improvizira, in da po pravici povem, nikdar nisem verjel, da je Djilas tako naklonjen prvničnim improvizacijam in nesolidnemu obravnavanju problema. Če pa, da si taktik, ko izgubiš izpod nog znan-

remo iti naprej po tej ali oni poti ali tretji poti, ker objektivni pogoji določeno pot odražajo; v naši državi je samo ena pot v socializem.

Na koncu, s tim je prišel Djilas v spor. On piše »Spodaj«. V spor ni prišel z ničemer drugim kakor s VI. kongresom. V tem je stvar. Vzel sem in prebral gradivo VI. kongresa. Vse, kar on piše, je diametralno nasprotno tistemu, kar je tov. Tito govoril, zlasti pa na koncu o Zvezi komunistov in Socialistični zvezi. On je začel svoj spor s VI. kongresom in mi moramo, po mojem mišljenju, ta spor rešiti. In v ta spor se je podal z izhodnimi točkami, ki v biti pomenijo to — da se v Zvezi komunistov lahko povede borba, in to resna borba, da se komunisti lahko razdele v skupine okrog različnih stališč o bistvenih vprašanjih, torej s frakcijskih pozicij. On je napisal v članku, da je to novo, da on svobodno, ne da bi se dogovoril z vodstvom, nastopa. Po mojem mišljenju ni to nič novega, temveč tipično frakcijski nastop. Izstopiti o tako velikih vprašanjih, izstopiti javno in začeti tako diskusijo — kaj lahko to drugega pomeni? Ne smemo pozabiti, tovariši, sedaj uredničujemo nov gospodarski sistem, da smo pred hudo trditimi nalaganji, pa moramo danes trošiti sile, da razpravljamo o takih vprašanjih. Če smo hoteli tako diskusijo, bi se morali dogovoriti in izbrati primeren prelude za njen začetek. Po mojem mišljenju je Djilasova odgovornost huda samo v tem, ne glede na posledice in škodo, ki se utegne še pokazati.

Socialisti se razlikujejo v odnosu do revolucije

Članek »Razredna borba« Človek bi tu pričakoval, jaz sem vsaj pričakoval, da bo pod to temo razloži razredno obeležje socialistične demokracije, da bi poudaril vodilno vlogo delavskega razreda itd. Toda on je to vlogo postavil pod vprašaj in je samo pod vprašaj, temveč je kategorično in nedvoumno negiral v članku »Splošno in posebnost«. Toda to je vsaj osnovno ali nekaj najbolj osnovnega v marksizmu, da ta vodstvena vloga delavskega razreda ostane v celotnem obdobju prehoda od kapitalizma h komunizmu vse do uničenja razredov. Tu, ponavljam, po mojem mišljenju, Djilas opušča marksizem.

V tem članku pa gre za vprašanje, ki ga on ne vidi, kakor je v stvarnosti, in ki ga je po običaju pokril s plaščem teorije. To je drobno vprašanje — vmešavanje političnih faktorjev v delo sodstva, UDV itd. To vprašanje bi bilo zelo veliko, če bi stvarnost ustrezala iznakaženi sliki o naši stvarnosti v Djilasovi glavi. Taki pojavi so danes

Vladimir Bakarić in Jože Potrč

demokracijo. To mu je potrebno za vse njegove postavke v njegovi demokraciji, demokraciji za vse. Drugo, kadar mu je potrebno za postavko, da je povsod birokratizem, da je nevarnost, ki ogroža revolucijo, potem je povsod nezakonitost, potem je vse črno, da ne more biti bolj. Ne bom iz tega članka citiral, kako misli on o poslancih. Spravil je v dvom avtoriteto vseh poslancev in razred, ne more biti izključen izraz, nosilec objektivnih potreb družbe. Kje je vodilna vloga delavskega razreda? Mar ni tudi tu, v tem članku likvidirana, mar ni to dosledno stališče, čeprav danes praviš, tovariš Djilo, da ne odrekaš vodilne vloge de-

siveno-marksistična tla, obsojen, da seješ neumnosti.

V članku »Na splošno in posebno« me je dovedel do naslednjega vprašanja: ali današnje subjektivne sile zavestno razvijajo demokracijo in ali lahko tirajo nadaljnji demokratični razvoj. To je skepticizem, doveden do kraja, do absurda. On postavlja stvari tako, da danes na primer nobena partija, pa niti ne razred, ne more biti izključen izraz, nosilec objektivnih potreb družbe. Kje je vodilna vloga delavskega razreda? Mar ni tudi tu, v tem članku likvidirana, mar ni to dosledno stališče, čeprav danes praviš, tovariš Djilo, da ne odrekaš vodilne vloge de-

